

М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті

**М.Х. ДУЛАТИ АТЫНДАҒЫ ТАРАЗ
УНИВЕРСИТЕТІНІҢ 2025 ЖЫЛДАҒЫ
ТЕҢДІК, ӘРТҮРЛІЛІК ЖӘНЕ ИНКЛЮЗИЯ
САЯСАТЫ**
(*Equality, Diversity and Inclusion Policy*)

МАЗМҰНЫ

1	КІРІСПЕ	2
2	ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУ	2
3	ГЕНДЕРЛІК ТЕҢДІК	3
4	ӘЛЕУМЕТТІК ҚОЛДАУ	3
5	КЕМСІТУШІЛІКТІҢ АЛДЫН АЛУ	4
6	УНИВЕРСИТЕТТІҢ БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІ	4
7	ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРДІ ОҚЫТУ ЖӘНЕ ДАМУ	5
8	МОНИТОРИНГ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ	5
9	ШАҒЫМДАРДЫ ҚАРАУ МЕХАНИЗМІ	5
10	СЕРІКТЕСТІК ЖӘНЕ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕ	5
11	ХАЛЫҚАРАЛЫҚ СЕРІКТЕСТІК БАҒЫТТАРЫ	5
12	УНИВЕРСИТЕТТІҢ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ СЕРІКТЕСТЕРІ	6
13	ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕНІ ЕНГІЗУ	7
14	КҮТІЛЕТІН НӘТИЖЕЛЕР	8

1. КІРІСПЕ

Қазіргі жаһандану дәуірінде жоғары білім беру жүйесі тек білім берумен ғана шектелмей, қоғамдағы әлеуметтік әділеттілікті, тең мүмкіндіктерді және мәдени әртүрлілікті дамытуға маңызды үлес қосуы тиіс. Университеттер академиялық білім мен ғылыми зерттеулердің орталығы болумен қатар, барлық адамдар үшін қауіпсіз, әділ және қолжетімді орта қалыптастыруға жауапты әлеуметтік институттар болып табылады.

Теңдік, әртүрлілік және инклюзия қағидаттары заманауи университеттердің тұрақты дамуының негізгі элементтерінің бірі болып саналады. Бұл қағидаттар білім беру сапасын арттыруға, академиялық ортадағы шығармашылық пен инновацияны дамытуға және студенттер мен қызметкерлердің әлеуетін толық ашуға мүмкіндік береді.

Осыған байланысты М.Х. Дулати атындағы Тараз университеті университет қауымдастығының барлық мүшелері үшін тең мүмкіндіктер мен әділ қарым-қатынасты қамтамасыз етуге бағытталған теңдік, әртүрлілік және инклюзия саясатын жүзеге асырады. Бұл саясат университеттің стратегиялық даму бағыттарымен үйлеседі және білім беру, ғылыми зерттеу, басқару және әлеуметтік қызмет салаларында инклюзивті мәдениетті қалыптастыруға бағытталған.

Теңдік қағидаты университеттің барлық мүшелеріне жынысына, ұлтына, тіліне, мәдениетіне, әлеуметтік жағдайына, жасына немесе басқа да ерекшеліктеріне қарамастан тең құқықтар мен мүмкіндіктер беруді көздейді. Әртүрлілік университет қауымдастығының байлығы ретінде қарастырылады және әрбір адамның жеке ерекшелігі құрметтеледі. Ал инклюзия қағидаты әрбір студент пен қызметкердің университет өміріне толыққанды қатысуына жағдай жасауға бағытталған.

Бұл саясат университеттің барлық құрылымдық бөлімшелері мен қызметкерлеріне, студенттеріне және серіктестеріне қолданылады. Саясаттың негізгі мақсаты – кемсітушіліктің барлық түрін болдырмайтын, әртүрлілікті құрметтейтін және әрбір адамның әлеуетін дамытуға мүмкіндік беретін инклюзивті академиялық ортаны қалыптастыру.

Сонымен қатар бұл құжат университеттің әлеуметтік жауапкершілігін нығайтуға, халықаралық білім беру стандарттарына сәйкес келетін басқару тәжірибесін дамытуға және академиялық қауымдастықтың тұрақты дамуын қамтамасыз етуге бағытталған.

Осы саясаттың жүзеге асырылуы университеттің стратегиялық дамуына, білім беру сапасының артуына және қоғамдағы әлеуметтік әділеттілік пен мәдени әртүрлілікті қолдауға маңызды үлес қосады.

1. ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУ

Инклюзивті білім беру – білім беру жүйесінде барлық студенттер үшін тең және қолжетімді жағдай жасауға бағытталған маңызды бағыттардың бірі болып табылады. Университет білім алушылардың әлеуметтік жағдайына, физикалық мүмкіндіктеріне немесе мәдени ерекшеліктеріне қарамастан сапалы білім алуына мүмкіндік береді.

Инклюзивті білім беру студенттердің оқу процесіне толық қатысуын қамтамасыз етеді және академиялық жетістіктерін арттыруға бағытталған. Университетте инклюзивті білім беруді дамыту үшін оқу бағдарламаларын бейімдеу, арнайы оқу құралдарын пайдалану және академиялық кеңес беру қызметтері ұйымдастырылады.

Мүмкіндігі шектеулі студенттерге арналған инфрақұрылым да маңызды рөл атқарады. Университет ғимараттарында пандустар, лифттер, арнайы оқу аудиториялары және цифрлық оқу платформалары қолжетімді болуы тиіс. Сонымен қатар университет студенттердің психологиялық және әлеуметтік бейімделуіне көмектесетін қолдау қызметтерін ұсынады.

Инклюзивті білім беру бағыттары

Бағыт	Іс-шаралар	Нәтиже
Оқу бағдарламасын бейімдеу	Қолжетімді оқу материалдары	Барлық студенттерге тең мүмкіндік
Инфрақұрылымды дамыту	Пандус, лифт, арнайы аудитория	Қолжетімді білім ортасы
Академиялық қолдау	Тьюторлар мен кеңес беру	Студенттердің оқу жетістігі
Цифрлық білім беру	Онлайн платформалар	Қашықтан білім алу мүмкіндігі

2. ГЕНДЕРЛІК ТЕҢДІК

Гендерлік теңдік университеттің әлеуметтік әділеттілік саясатының маңызды элементі болып табылады. Университетте ерлер мен әйелдердің тең құқықтары мен мүмкіндіктері қамтамасыз етіледі.

Гендерлік теңдік білім беру, ғылыми зерттеулер және басқару жүйесінде тең мүмкіндіктер беруді қамтиды. Университет әйелдердің ғылыми қызметке қатысуын қолдауға, олардың кәсіби дамуына жағдай жасауға және басқару құрылымында тең өкілдігін қамтамасыз етуге бағытталған бағдарламаларды жүзеге асырады.

Сонымен қатар университет гендерлік стереотиптерді жою және гендерлік мәдениетті дамыту мақсатында ақпараттық семинарлар, тренингтер және ғылыми конференциялар өткізеді.

Гендерлік теңдік шаралары

Бағыт	Іс-шаралар	Күтілетін нәтиже
Ғылымдағы әйелдерді қолдау	Ғылыми гранттар	Әйел ғалымдардың саны артады
Көшбасшылық бағдарламалар	Менеджмент курстары	Әйел басшылар көбейеді
Кадрлық саясат	Тең мүмкіндік принципі	Әділ жұмысқа қабылдау

3. ӘЛЕУМЕТТІК ҚОЛДАУ

Әлеуметтік қолдау бағдарламалары университет студенттерінің әлеуметтік жағдайын жақсартуға және олардың білім алу мүмкіндігін кеңейтуге бағытталған. Университет әлеуметтік осал топтарға жататын студенттерге ерекше көңіл бөледі.

Бұл бағдарламалар қаржылық қолдау, жатақхана, медициналық қызмет және психологиялық көмек көрсетуді қамтиды. Әлеуметтік қолдау студенттердің оқу процесіне толық қатысуына мүмкіндік береді және олардың академиялық жетістіктеріне оң әсер етеді.

Әлеуметтік қолдау бағдарламалары

Бағдарлама	Сипаттамасы
Шәкіртақы	Әлеуметтік жағдайы төмен студенттерге көмек
Жатақхана	Тұрғын үймен қамтамасыз ету
Психологиялық қызмет	Кеңес беру және қолдау

4. КЕМСІТУШІЛІКТІҢ АЛДЫН АЛУ

Университетте кемсітушілікке жол берілмейді. Кемсітушілік адамның жеке ерекшеліктеріне байланысты әділетсіз қарым-қатынас жасауды білдіреді.

Университет келесі белгілер бойынша кемсітушілікті болдырмайды:

- жыныс
- ұлт
- тіл
- дін
- жас
- әлеуметтік жағдай
- мүгедектік

Кемсітушіліктің алдын алу үшін университет этикалық кодекс енгізеді, арнайы тренингтер ұйымдастырады және шағымдарды қарау механизмін жүзеге асырады.

Кемсітушілік түрлері

Түрі	Мысал
Тікелей кемсіту	Жұмысқа қабылдаудан бас тарту
Жанама кемсіту	Әділетсіз талаптар
Қорлау	Құрметсіз қарым-қатынас

5. УНИВЕРСИТЕТТІҢ БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІ

EDI саясатын тиімді жүзеге асыру үшін университетте арнайы басқару құрылымы қалыптастырылады. Бұл құрылым университеттің стратегиялық мақсаттарына сәйкес теңдік және инклюзия қағидаттарын жүзеге асыруға бағытталған.

EDI саясатын іске асыруға университеттің әкімшілігі, академиялық кеңесі және арнайы құрылған комитеттер жауап береді. Бұл құрылымдар саясаттың орындалуын бақылап, оның тиімділігін бағалайды.

Басқару құрылымы

Құрылым	Міндеті
EDI комитеті	Саясатты жүзеге асыру
Академиялық кеңес	Стратегиялық бақылау
Кадр бөлімі	Тең жұмысқа қабылдау
Студенттік кеңес	Студенттердің құқықтарын қорғау

6. ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРДІ ОҚЫТУ ЖӘНЕ ДАМУ

Университет қызметкерлерінің кәсіби дамуы теңдік және инклюзия мәдениетін қалыптастыруда маңызды рөл атқарады. Сондықтан университет қызметкерлерге арналған арнайы оқыту бағдарламаларын жүзеге асырады.

Бұл бағдарламалар қызметкерлердің мәдениетаралық коммуникация дағдыларын дамытуға, қақтығыстарды басқаруға және инклюзивті оқыту әдістерін қолдануға бағытталған.

Оқыту бағдарламалары

Бағдарлама	Мақсаты
EDI тренингтері	Инклюзия мәдениетін дамыту
Психологиялық тренинг	Қақтығыстарды басқару
Көшбасшылық курстары	Басқару қабілетін дамыту

7. МОНИТОРИНГ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ

ЕДИ саясатының тиімділігін бағалау үшін арнайы мониторинг жүйесі қолданылады. Мониторинг университеттің стратегиялық мақсаттарына қол жеткізу деңгейін анықтауға мүмкіндік береді.

Мониторинг нәтижелері университеттің жыл сайынғы есептерінде жарияланады және саясатты жетілдіруге негіз болады.

Негізгі индикаторлар

Көрсеткіш	Мақсат
Әйел қызметкерлер үлесі	50%
Халықаралық студенттер	10%
Мүмкіндігі шектеулі студенттер	5%

8. ШАҒЫМДАРДЫ ҚАРАУ МЕХАНИЗМІ

Кемсітушілік немесе әділетсіздік жағдайында университет мүшелері арнайы шағым беру рәсімін пайдалана алады.

Шағымдарды қарау кезендері

Кезең	Сипаттамасы
1	Өтініш қабылдау
2	Комиссия тексеруі
3	Шешім шығару
4	Қорытынды есеп

9. СЕРІКТЕСТІК ЖӘНЕ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕ

Университет теңдік және инклюзия саласындағы халықаралық тәжірибені енгізу мақсатында халықаралық ұйымдармен және университеттермен ынтымақтастық орнатады. Бұл тәжірибе білім беру сапасын арттыруға және университеттің халықаралық беделін нығайтуға мүмкіндік береді.

9.1 ХАЛЫҚАРАЛЫҚ СЕРІКТЕСТІК БАҒЫТТАРЫ

Университет төмендегі бағыттар бойынша халықаралық ынтымақтастық жүргізеді:

Бағыт	Іс-шаралар	Күтілетін нәтиже
Білім беру	Алмасу бағдарламалары, қос дипломдық бағдарламалар, шетелдік курс материалдарын енгізу	Студенттердің білім сапасын арттыру, халықаралық тәжірибе алу
Ғылыми зерттеу	Бірлескен зерттеу жобалары, халықаралық конференциялар, ғылыми гранттар	Ғылыми нәтижелердің сапасын арттыру, зерттеу мәдениетін дамыту
Мәдени алмасу	Халықаралық студенттік бағдарламалар, тілдік курстар, мәдени фестивальдер	Мәдени әртүрлілікті тану, тілдік және коммуникациялық дағдыларды дамыту

Әлеуметтік және инклюзивті тәжірибе	Шетелдік университеттер тәжірибесін енгізу, EDI тренингтер	Инклюзивті және әділ оқу ортасын қалыптастыру
-------------------------------------	--	---

9.2 УНИВЕРСИТЕТТІҢ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ СЕРІКТЕСТЕРІ

М.Х. Дулати атындағы Тараз университеті өз серіктестері ретінде әлемнің әртүрлі елдеріндегі университеттер, ғылыми орталықтар және халықаралық ұйымдарды қарастырады:

Серіктес	Ел/Аймақ	Ынтымақтастық түрі
Назарбаев Университеті	Қазақстан	Ғылыми зерттеу, студент алмасу
University of Glasgow	Ұлыбритания	Бірлескен курстар, зерттеу жобалары
Erasmus+	ЕО елдері	Алмасу бағдарламалары, гранттар
UNESCO	Халықаралық	Ғылыми конференциялар, мәдени жобалар
IAAR (Independent Agency for Accreditation and Rating)	Қазақстан	Аккредиттеу, сапаны бағалау

9.3 ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕНІ ЕНГІЗУ

Университеттің негізгі мақсаты – халықаралық тәжірибені Қазақстан жағдайына бейімдеу. Бұл келесі іс-шараларды қамтиды:

1. **Білім беру бағдарламаларын халықаралық стандарттарға сәйкестендіру**
 - Бағдарламаларды Болон процесі талаптарына сәйкес жаңарту
 - Халықаралық оқу материалдарын енгізу
 - Қос дипломдық бағдарламалар ұйымдастыру
2. **Ғылыми зерттеу мәдениетін дамыту**
 - Бірлескен ғылыми жобаларды іске қосу
 - Халықаралық журналдарға мақалалар жариялау
 - Ғылыми семинарлар мен конференциялар өткізу
3. **Инклюзивті тәжірибелерді қолдану**
 - Шетелдік университеттердің EDI тәжірибесін енгізу
 - Гендерлік теңдік және әлеуметтік қолдауды халықаралық стандарттарға сәйкес жетілдіру
 - Оқытушылар мен студенттерге арналған халықаралық тренингтер

9.4 КҮТІЛЕТІН НӘТИЖЕЛЕР

Нәтиже	Сипаттамасы
Студенттердің халықаралық тәжірибесі	Шетелде оқу, мәдени алмасу, тілдік дағдылардың артуы
Ғылыми жетістіктер	Бірлескен мақалалар, гранттар, инновациялық зерттеулер
Инклюзивті академиялық орта	Халықаралық стандарттарға сәйкес теңдік, әртүрлілік және инклюзия саясатының дамуы

М.Х. ДУЛАТИ АТЫНДАҒЫ ТАРАЗ УНИВЕРСИТЕТІ ТЕҢДІК, ӨРТҮРЛІЛІК ЖӘНЕ ИНКЛЮЗИЯ САЯСАТЫ (<i>Equality, Diversity and Inclusion Policy</i>)	ЖН 2.07 – 2025	 DULATY UNIVERSITY <small>Taraz, since 1998</small>
--	----------------	---

Университет беделі	Халықаралық рейтингтерде жоғары позиция, аккредиттеу нәтижелері
--------------------	--